

Fajvédők, fajgyalázók

Közhelynek tűnik, pedig nem az, hogy az elmúlt évszázadokban, amikor „zsidókérdésről” beszéltek, hamar kiderült, hogy valójában antiszemita kérdéssről volt és van szó. Az antiszemitizmus érdekvezérelt és internacionalista mozgalom: vezetői, ideológusai világszerte a zsidók vagyonát, földbirtokait, gyárait, pénzét akarják elvenni, és természetesen az igazi „fajmagyarok”, germánok, árjak stb. között szétosztani. Ugyanakkor hangosan hirdetik nem csak azt, hogy a zsidók úgymond csalárd eszközökkel jutottak vagyonukhoz, hanem minden téren vissza akarják szorítani a zsidók gazdasági-társadalmi-politikai és kulturális befolyását is. Nem véletlen, hogy bár a magyarországi zsidók állampolgári jogegyenlőségét már 1867-ben törvény mondta ki (1867. évi XVII. tc.), az izraelita vallást csak még további hosszú évtizedekig tartó küzdelem után sikerült elismert vallásból bevett felekezetté minősíttetni (1895. évi XLII. tc.). A nagy történelmi egyházak képviselői is inuk szakadtáig harcoltak a polgári házasság bevezetése és az izraelita vallás egyenjogúsítása ellen. Az egész magyar társadalmat mélyen megosztotta ez a vita, és amikor az 1930-as években ismét napirendre került a zsidók jogfosztása, a történelmi egyházak vezetői diadalmasan idézték fel, hogy ők és elődeik voltak azok, akik például nem akarták engedni, hogy zsidók nem zsidókkal összeházasodjanak (amit egyébként a zsidó vallási törvények is tilalmazznak). Az

antiszemiták a zsidó-nemzsidó vegyes házasságoktól a magyar arisztokráciát, a polgárságot, az értelmiséget féltették, azt hitték, hogy ezen az úton is tovább erősödnek a zsidók, és „elzsidósodnak” a magyarok. Kovács Alajos statisztikus, az MTA tagja, a KSH elnöke (1924–1936) becslése szerint a 19. század közepétől a II. világháborúig 50 ezer zsidó-nemzsidó vegyes házasságot kötöttek. Mint látni fogjuk, az igazi fajvédők már hosszú évekkel azelőtt elkezdtek követelni az ilyen vegyes házasságok és a zsidó-nemzsidók közötti házasságon kívüli szexuális kapcsolatok betiltását, mielőtt erre 1941 nyarán a politikai vezetés rászánta volna magát.

Most csak egyetlen részletkérdést próbálunk vizsgálni és egy, első pillantásra szinte lényegtelennek tűnő kérdésre keressük a választ: az 1941. évi XV. törvénycikk, a „fajvédelmi törvény” több ponton különbözik az 1935. szeptember 15-én kiadott nürnbergi fajvédelmi törvénytől. A Nagynémet Birodalomban a „fajgyalázó” árja és zsidó férfit is börtön fenyegette, Magyarországon csak a zsidó férfit csukták le. Az alábbiakban megpróbáljuk megmagyarázni, hogy miért.

Az 1920–1930-as években a magyar fajvédők is gyakran emlegették, hogy milyen káros az idegen fajokkal való „vérkeveredés” (főleg a feketéktől és a cigányoktól féltek), és voltak, akik a zsidó-magyar „vegyes házasságokat” is be akarták tiltani.¹ Számuk-

¹ Erről részletesen lásd: *Gyurgyák János*: Ma-

ra is figyelmeztető volt, hogy Adolf Hitler kancellári kinevezése (1933. január 30.) után csaknem három évig várt, míg a fajvédelmi törvényt ki merete adni. Talán ő is elhitte, amit a zsidók állítólagos óriási hatalmáról terjesztett. A zsidók állami szolgálatból, oktatásból való elbocsátása, kényszernyugdíjazása stb. nem volt elég a radikális náci párttagoknak. Hitler nekik akart gesztust tenni, a „második forradalmat” követelőket akarta lecsillapítani, e törvényekkel „legalizálva” antiszemita politikáját. „A német vér és a német becsület védelméről” szóló törvény 2. paragrafus-a így hangzik: „Tilos a házasságon kívüli viszony zsidó és német vagy fajrokonvérú állampolgárok között.” A törvény 5. paragrafusának 2. pontja szerint: „Az a férfi, aki a 2. § tilalmának ellenszegül, börtönnel vagy fogházzal büntetendő.”² A börtönbüntetésnek sem az alsó, sem a felső időtartamát nem határozták meg, szabad kezet adtak a náci bírónak, hogy akár hosszú évekre elítéljék az esetek többségében a „fajgyalázó” zsidó férfiakat. Hitler kívánsága volt, hogy a nőket ne büntessék meg. A holokauszt egyik legtekintélyesebb szakértője, Raul Hilberg is csak találgat, miért: talán lovagiasságból vagy azért, mert úgy vélte, hogy a nőknek nincs önálló akaratuk, a szexuális kapcsolatokban is csak áldozatok lehetnek. Ám Reinhard Heydrich, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal vezetője úgy gondolta, ha lecsukják az árja férfit, mert zsidó nővel „fajgyalázott”, akkor nem maradhat szabadlábban a

partnere sem, és ha zsidó férfi követte el ugyanezt, akkor le kell csukni az árja nőt is. Azt találta ki, hogy a vád nem fajgyalázás lesz, hanem hamis tanúzás. Hitler háta mögött utasítást küldött a bűnüldöző szervezeteknek, hogy a nőket ilyen ügyekben erre hivatkozva küldjék koncentrációs táborba.³ Később Hitler helyettese, Rudolf Hess rendeletet adott ki, mely szerint a német bíróságok fajgyalázás címén csak férfiakat ítéelhetnek el, nők nem vonhatók felelősségre.⁴ A Hess-rendelet okát is csak találgathatjuk: valószínű, hogy elítélhettek árja nőket is, és esetleg elmulasztották az ítéletet azzal indokolni, hogy hamisan tanúskodtak. Lehet, a Führer ezzel a rendelettel próbált „nővédő” politikájának érvényt szerezni.

Az első zsidótörvényeket a hazai szélsőjobbal versenyt futva elsősorban Németországra és 1938-tól Olaszországra figyelve szavazták meg, e téren náci nyomás nem érvényesült. Maroknyi liberális és szociáldemokrata képviselő szavazott nemmel, míg a szélsőjobboldaliak volt, hogy azért csatlakoztak hozzájuk, mert totális jogfosztást akartak. Volt hazai társadalmi-politikai nyomás, még a kormánypárton belül is szép számmal akadtak komoly tömegbázissal rendelkező fajvédő antiszemiták. A Képviselőházban Müller Antal kereskedelmi tanácsos (Keresztény Gazdasági Párt) az első zsidótörvény (1938. évi XV. tc.) vitájában azt mondta, hogy a keresztény-zsidó „vegyes házasság” nem érdeke a keresztényeknek, „de legkevésbé érdeke a magyar

gyar fajvédők (Bp. 2012).

² *Molnár Akos*: A hitleri árjátörvények teljes szövege és magyarázata (Kalocsa, 1938, 74, 75).

³ *Hilberg, Raul*: The Destruction of the European Jews (New York, 1985. I., 160).

⁴ *Ellenzék*, 1940. március 13., 4.

fajnak”.⁵ Milotay István, a szélsőjobb-
oldali *Új Magyarság* c. napilap alapí-
tó-főszerkesztője (a kormányzó Nem-
zeti Egység Pártjának képviselője) a
vegyes házasságokat azért tartotta
károsnak, mert attól félt, hogy ezek a
magyar értelmiség teljes elzsidósodá-
sához vezetnek.⁶ Téglássy András (őt
a Felsőházba Abauj-Torna vármegye
törvényhatósága küldte) azt monda,
hogy a vegyes házasságok útján
a középosztály fog „elzsidósodni”.⁷
Meizler Károly, szintén kormánypár-
ti képviselő, határozati javaslatban
követelte a zsidók és magyarok közöt-
ti házasságkötés eltiltását, és súlyos
büntetőszankciókat akart bevezetni,
ha zsidók és magyarok házasságon
kívül „nemi érintkezést” folytatnak.⁸
1939 januárjában Meizler Imrédy
Bélához intézett interpellációjában
azt firtatta, hogy a miniszterelnök
hajlandó-e a „zsidókérdést faji alapon
rendező és a fajtisztaságot is megvé-
dő törvényjavaslatot beterjeszteni?”.
Példaként Olaszországot hozta fel,
ott akkor már hónapok óta tilos volt
olasz állampolgároknak „más fajhoz
tartozókkal” házasságot kötni.⁹ Dr.
Pinezich István (1944 végén Sopron-
ban a nyilasok vérbírósága előtt Baj-
csy-Zsilinszky Endre védőügyvédje
lesz) kormánypárti képviselő a szél-
sőjobboldali Mecsér Andrással együtt
javasolta, hogy a magyar faj védel-
mét is vegyék be a második zsidótör-
vény (1939. évi IV. tc.) tervezetébe, és
a nürnbergi törvényekhez hasonlóan
büntessék a fajgyalázást.¹⁰ Ezt a zsi-

dótörvényt még Imrédy terjesztette
be, de amikor kiderült, hogy anyai
dédapja zsidó volt (akit 1814-ben ke-
reszteltek meg), lemondásra kény-
szerült. Később kiderült, hogy utódja,
Teleki Pál szövegezte a törvényjavas-
latot, amelynek indoklása megemlí-
tette a magyar középosztály s a pol-
gári társadalom „elzsidósodását”, de
nem foglalkozott a házassági törvény
módosításával.¹¹ Ebbe a fajvédők nem
törődtek bele. A törvényjavaslat vitá-
jában vitéz Makray Lajos is követelte
a vegyes házasságok megtiltását.¹² A
szélsőjobboldali Rajniss Ferenc a há-
zassági tilalom és a bevándorlási tila-
lom nélkül már a nemzet pusztulását
vizionálta.¹³ Végváry József (NEP) is
törvényt követelt a vegyes házassá-
gok betiltására, amelyeket „vérfertő-
ző” kapcsolatnak nevezett, és „súlyos
kétoldali büntetés terhe mellett zsi-
dónak a magyarral való nemi érint-
kezését” is meg akarta tiltani.¹⁴ A
Felsőházban dr. vitéz Meskó Zoltán
orvos a jövődöbéli zsidóság érdeké-
ben tartotta volna „mélyen okos és
bölc s dolognak” a vegyes házasságok
törvényes úton való eltiltását.¹⁵

A „fajvédelem” a második zsidótör-
vény megszavazása után sem került
le a Képviselőház napirendjéről. Gróf
Serényi Miklós nyilas képviselő volt
az egyik fő „zsidófaló”. 1939. augusztus
2-án interpellációt intézett Teleki
Pálhoz: „Van-e tudomása a miniszter-
elnök úrnak arról, hogy Magyarorszá-
gon a zsidó vérkeveredés évről évre
nagyobb arányokat ölt, és hajlandó-e
úgy a házasságon belüli, mint a ház-
ságon kívüli és a magyar fajt pusztító

⁵ Képviselőházi Napló (továbbiakban: KN) 1935-1939-XVIII-328. (1938. május 6.).

⁶ Uo., 418. (1938. május 10.).

⁷ Felsőházi Napló (továbbiakban: FN) 1935-1939-III-315. (1938. május 24.).

⁸ KN-1935-1939-XVIII-480. (1938. május 11.).

⁹ Uo., XXI-293. (1939. január 18.).

¹⁰ *Népszava*, 1939. január 22., 28.

¹¹ KN-1935-1939-XXII-6. (1939. február 24.).

¹² Uo., 34. (1939. február 28.).

¹³ Uo., 53.

¹⁴ Uo., 109. (1939. március 2.).

¹⁵ FN-1935-1939-IV-168. (1939. április 17.).

vérkeveredést minden rendelkezésre álló eszközzel megakadályozni?”¹⁶ Serényi 1939. december 15-i felszólalásában sürgette két népbetegség, a tüdővész és a vérbaj elleni küzdelmet, támogatta a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat bevezetését, majd így folytatta: „Amikor a kormány ebben a javaslatban nagyon helyesen két népbetegség ellen akarja a küzdelmet felvenni, elfeledkeztek egy harmadik, de a fajunkat talán még jobban pusztító folyamatról, és ez a zsidó vérfertőzés. Ennek megakadályozására feltétlenül a legradikálisabb törvényt kellene meghozni, mert a helyzet most annyira romlik, hogy belefulladás majd a zsidó faji mocsárba... tudós professzorok, tanárok, mint Méhely [Lajos]¹⁷ és Salamon¹⁸ kimutatták azt, hogy a zsidó vérben olyan faji elemek vannak, amelyek vérkeveredés esetén belejutva a magyar vérbe, ott súlyos bajokat, zavarokat okoznak. Ilyen keveredések következménye azután az, hogy testileg-lelkileg rosszul kiegyensúlyozott, testi és lelki félszepségekkel telített, de mindig zsidó külsejű, zsidó megjelenésű, zsidó lelkületű, mentalitású egyedek, korcsok, fognak ebből származni.” Majd megismételte, amit már augusztus 2-án is mondott: „...a zsidóság jó része ma már úgy gondolkozik, hogy a hozzájuk szolgálatba lépő magyar leányoknak és asszonyoknak nemcsak a munkarejéjét, de a testét is szabad prédának tekinti.”¹⁹ Serényit válaszra sem méltatta Teleki.

A tudós zoológus és rasszista Méhely Lajos már az 1920-as évek-

ben síkra szállt a zsidó-magyar vegyesházasságok megakadályozása érdekében. Méhely fajvédelmi kérdésekben a nyilasok körében is szaktekintélynek számított. Okfejtése szerint: „Mint egyéneket nem bántom a zsidókat... mindazonáltal minden eszközzel megakadályozandónak tartom, hogy egy csepp vérük is beszivárogon a magyar néptestbe, mert a magyar-zsidó házasságokból mindig csak zsidók szülehetnek. Ha nem akarunk végképpen elzsidósodni, akkor legalább ezentúl teljesen ki kell rekeszteniük a zsidókat minden közösségből.”²⁰

A tények nem zavarták az „igazi” antiszemitékat. Tudták, hogy a német és olasz fajvédelmi törvény is megtiltotta a zsidóknak „árja” cselédek alkalmazását. 1940. április 24-én Serényi kijelentette: „Tudvalevő például, hogy zsidó cselédlány egyáltalán nincs, ellenben van Budapesten százezer zsidó, aki magyar cselédlányt tart.”²¹ A Yad Vashem adatbázisa szerint 68 398 olyan háztartás volt Budapesten 1941-ben, amelyben a családfe izraelita vallású volt, vagy legalább egy olyan személy élt a lakásban, akit a zsidótörvények zsidónak minősítettek. Kovács Alajost rosszul, hamisan idézték a Képviselőházban. 1938 tavaszán jelent meg könyve: *A csonkamagyarországi zsidóság a statisztika tükrében*. Ebben megírta, hogy Budapesten összesen 54 220 cseléd volt, közülük „csak” 26 044 szolgált zsidóknál. Kovács leszögezte: „Az *Esti Kurír* már riportot csinál könyvemnek ama megállapítása alapján, hogy a keresztény házi cselédeknek közel fele zsidók háztartásában szolgál, és

¹⁶ KN-1939-1944-I-411.

¹⁷ Méhelyről lásd: Gyurgyák, i. m. 87–101.

¹⁸ Kilitét nem sikerült tisztázni.

¹⁹ KN-1939-1944-IV-114.

²⁰ Gyurgyák, i. m. 98.

²¹ KN-1939-1944-V-287.

ezt sem morális, sem faji szempontból nem találom veszély nélkülinek. Az is tény, hogy Budapesten évenként kb. 800 házicseléd szül törvénytelen gyermeket (l. a Székesfőváros Statisztikai Évkönyvét). Én nem állítottam, aminthogy nincs is úgy, hogy ezek a törvénytelen gyermekek zsidó apáktól származnak, de azt senki se tagadhatja, hogy a zsidó helyen szolgáló cselédlánynak sűrűbben van alkalma zsidó férfakkal összekerülni, és sűrűbben is van kísértésnek kitéve zsidó férfiak részéről.”²² Kovács elárulta, hogy 1918–1931 között Budapesten 376 zsidó apának született törvénytelen gyereke. Ezt különösebb magyarázat nélkül megdupláztá, és kijelentette, hogy évente átlagosan 188 zsidó apának születik keresztény anyától gyereke.²³ Közölte, hogy 1831-től 1936-ig, vagyis 106 év alatt Csonkamagyarországon 25 254 olyan törvénytelen gyerek született, akinek az apja zsidó, anyja keresztény volt.²⁴ Ez 240,5 ilyen „félvér” törvénytelen gyerek évente.

Milotay a lapjában sürgette az igazi fajvédelmi zsidótörvény kiadását, a vegyes házasságok végleges megtiltását, és tette mindezt a szerkesztőségbe érkező olvasói levelekre is hivatkozva.²⁵ Vele összhangban a nyilasok 1940 nyarán publikálták új zsidótörvény-javaslatukat. Ennek második fejezete foglalkozott a faj védelmével: „3. Zsidó és nem zsidó között a házasságkötés tilos és büntetendő cselekményt képez.” „A magyar mezőgazdasági népesség védelme” címet viselő részben ez állt: „28. Zsidó és nem zsidó között házasságon kívül

nemi érintkezés büntetendő cselekmény. 29. Zsidó negyven évnél fiatalabb nem zsidó női alkalmazottat háztartásában vagy üzemében nem foglalkoztathat.”²⁶ A *Magyarság* július 6-án családottan adta hírül, hogy a kormánypárt, a Magyar Élet Pártja (MÉP), annak ellenére, hogy maga Teleki miniszterelnök is elismerte, hogy rossz az első két zsidótörvény, javaslatuk megtárgyalásának napirendre tűzését leszavazta, még a szélsőjobboldali kormánypárti képviselők is a nyilasok ellen szavaztak.²⁷ Arra is felfigyeltek a szélsőjobboldalon, hogy követve Németország és Olaszország példáját, Romániában is megtiltották a keresztények és zsidók összeházasodását.²⁸ Azt természetesnek vették, hogy a „független” Horvátországban is lemásolták a nemzet fajvédelmi törvényt.²⁹

A Magyar Családvédelmi Szövetség szakbizottsága, dr. Egyed István egyetemi tanár vezérletével családvédelmi javaslatot adott ki 1941-ben a fajvédelmi törvény képviselőházi vitája előtt egy hónappal. Szociálpolitikai javaslatukban kitértek arra, hogy a lányok védelmét 14-ről 16 évre kellene felemelni, hogy nőtlen férfiakat közszolgálatban, közintézeteknél és közüzemeknél csak ideiglenes hatállyal alkalmazzanak, és terhességi, szülési, szoptatási segély és gyereknevelési pótlék bevezetését is kívánatosnak nevezték. Leszögezték: „A fajtisztaság védelmének törvényes rendezése elsőrendű fontosságú. A meghozandó törvényben ki kell mondani a zsidóság faji különállását, és

²² *Új Magyarság*, 1938. április 23., 2.

²³ Uo., 1938. május 19., 4.

²⁴ Uo., 1938. július 1., 1.

²⁵ Uo., 1940. június 29., 6.

²⁶ *Magyarság*, 1940. július 2., 4.

²⁷ Uo., 1940. július 6., 5.

²⁸ *Új Magyarság*, 1940. július 23., 7.

²⁹ Uo., 1941. május 2., 7.

meg kell tiltani a magyartól fajlag elűtő, zsidó vagy más, nem európai fajtákkal való házasságot.”³⁰ A hazai társadalmi-politikai nyomást hatékonyan egészítette ki Berlin érezhető neheztelése. 1940 augusztusában, Észak-Erdély visszacsatolása után Göring környezetéből jelezték, cserébe elvárják, hogy Magyarország rendezze a zsidókérdést, és erre Teleki Pál levélben ígéretet is tett.³¹ A náci vezetők nem nézték jó szemmel, hogy a (szerintük is) „feudális” Magyarországon nem oldják meg a földkérdést, vannak ellenzéki pártok, újságok, és többször jelezték, hogy (el)várják a zsidókérdés német példát követő megoldását.³² Az antiszemita Teleki engedett a külső és belső nyomásnak.

Hogy meglesz a „fajvédelmi” törvény, azt 1941. június elején már több napilap megírta. Kovács Alajos a fiatal fajvédő orvosok népies indítatású egyesülete, az EPOL (Egészségpolitikai Társaság) június 18-án rendezett ankétján tartott előadásában sajnálkozását fejezte ki, hogy a törvényjavaslat nem intézkedik a már megkötött keresztény-zsidó házasságok felbontásáról. Azt nem tette hozzá, hogy idáig még a nácik sem merészkedtek. Kovács hangsúlyozta a házasságon kívüli vérkeveredés meggátolásának a fontosságát is.³³ A szélsőjobboldali Meskó Zoltán (névrokona a felsőházi Meskónak) olyan türelmetlen volt, hogy egy héttel azelőtt, hogy a Képviselőház elkezdte volna tárgyalni a törvényjavaslatot, kifej-

tette a véleményét: „...testi fogyasztásúakat nem szentelnek pappá. Ha ez így van, hogyan lehet szellemi fogyasztású embereket, olyanokat, akik szellemileg meg vannak fertőzve, magyar embereknek elfogadni?” – tette fel költőinek szánt kérdését. „Szellemileg megfertőzött” embereken azokat értette, akik zsidóval hajlandók házasságot kötni. Majd hozzáfűzte: „...a parasztosztály, a falusi osztály nem ismerte sohasem az érdekházasságot... nem ismerte a vegyes házasságot ilyen értelemben, zsidó értelemben, [...] nem keveredett, mert jó ízlése volt, és jó ízlése távol tartotta ettől a lépéstől.” Meskó is rátért a korabeli törvényhozók egyik legfőbb problémájára, a zsidóknál szolgáló cselédlányokra. „...annak a falusi embernek féltve őrzött kincse, leánya felkerült szolgálónak, cselédnek valahova, és lelketlen embereknek prédája lett. Ha a statisztikát megnézzük, azt látjuk – és ezen a téren is szigorú intézkedést követelünk –, hogy a törvénytelen gyermekek apja 80%-ban zsidó fajú egyén.”³⁴ A törvénytelen gyerekek apjáról nem készült statisztika, alapítatlanul állította, hogy 80 százalékban zsidó apákról van szó.³⁵

A nyilas Maróthy Károly is felvetette, hogy a törvényjavaslat nem követi a német fajvédelmi törvényt: „Tilos a házasságon kívüli viszony a zsidó és a német és rokonvérű állampolgárok között. Ez nincs benne a mi javaslatunkban.” Követelte, hogy a törvény „tiltsa el a zsidó és nemzsidó között a házasságon kívüli nemi érintkezést, ezt minősítse büntettnek, amelynek

³⁰ *Függetlenség*, 1941. június 1., 6.

³¹ *Ablonczy Balázs*: Teleki Pál (Bp., 2005, 459).

³² *Juhász Gyula–Fejes Judit* (szerk.): *Diplomáciai iratok Magyarország külpolitikájához 1936–1945.*, V. k. (Bp. 1982), különösen a 62. és 458. sz. dok.

³³ *Új Magyarország*, 1941. június 19., 5.

³⁴ KN-1939-1944-X-185. (1941. június 24.).

³⁵ *Laky Dezső*: *A törvénytelen gyermekek Budapesten* (Budapesti Statisztikai Közlemények 62/4-1932.).

büntetése 15 évig terjedhető fegyház és esetenként 50 000 pengő pénzbüntetés, amely, ha az elítélten nem hajtható be, helyette a zsidó hitközség legyen köteles fizetni.” Bár a német példa követését tartotta kívánatosnak, szót sem ejtett a nem zsidó férfiak megbüntetéséről és arról, hogy „a zsidó” hitközség (melyik – az ortodox, a neológ, a status quo ante?) hogyan tudná hívei szexuális életét szabályozni, és miért kellene „a hitközséget” megbüntetni azért, mert egyik tagjuk „fajgyalázott”.³⁶

Dr. Balás Károly jogász, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja, a MÉP vezérszónoka is bírálta saját kormánya törvényjavaslatát. Ő is azt kifogásolta, hogy az nem foglalkozik a házasságon kívüli nemi kapcsolatokkal. Kifejtette: „...nálunk is be kellene vezetni a német törvénynek azt a helyes intézkedését, hogy zsidó nem tarthat 45 éven aluli keresztény cselédet.”³⁷ Ezt akkor és a következő években a politikai vezetés azzal utasította el, hogy több tízezer cselédlány vesztene el állását, megélhetését. Maróthy még jó egy évvel később is azon sajnálkozott, hogy „[c]sak Budapesten 60 000 olyan keresztény cselédlány szolgál zsidóknál, akiknek meggyalázását és rajtuk keresztül a faj meggyalázását a megfelelő intézkedés hiánya lehetővé teszi. Szomorú, de a miniszter úr közismert álláspontjából érthető – amit a miniszter úr a bizottsági tárgyalások alkalmával mondott –, hogy tudniillik ezt a kérdést nem lehet megoldani, mert mi lesz akkor a cselédekkel, nem tudjuk őket elhelyezni.”³⁸

Maróthy és még több képviselő sem ismerte a hivatalos statisztikai adatokat, ezért dobálózta 60–100 ezres pesti cselédszámokkal. Mint már említettük, összesen 26 044 cseléd dolgozott zsidóknál. A zsidókat csak 1944-ben, a német megszállás után tiltották el attól, hogy háztartásukban 45 éven aluli nem zsidókat foglalkoztassanak.³⁹

Varga Béla római katolikus pap, kispap képviselő (az 1939 után hazánkban menedéket talált lengyelek barátja, majd 1946–1947-ben a Nemzetgyűlés elnöke) kijelentette: „Nem tudok elképzelni elég szigorú törvényt arra, hogy a zsidó és nemzsidó magyar házasságon kívüli viszonyát megszüntessük. De ugyanakkor a nő védelmét, különösen az elesett, a szegény magyar nő védelmét, akit sokszor szegénysége – főleg a cselédlányokra gondolok – kidob az élet piacára, feltétlenül szigorú törvénnyel rendeznünk kell, természetesen elsősorban azok ellen – elismerem –, akikről ebben a törvényben szó van.” A zsidókérdés végső megoldását ő is az összes zsidó kitelepítésében látta.⁴⁰

Dr. Közi-Horváth József, szintén r. k. áldozópap (Egyesült Keresztény Párt), az Actio Catholica országos titkára azt kifogásolta, hogy „[k]edvez a törvény a törvénytelen gyermeknek. Csak a zsidó apát kell majd letagadni, és a törvénytelen gyermek fajtisztának fog majd számítani... egy zsidó boltoslegénynek egy cigányleánytól született gyermekét fajtisztának deklarálja, egyszerűen le kell tagadnia az apát.”⁴¹

³⁶ KN-1939-1944-X-360. (1941. július 1.).

³⁷ Uo., 368.

³⁸ Uo., XV-162. (1942. november 10.).

³⁹ 1200/1944. M. E. sz. r. *Budapesti Közlöny*, 1944. március 31., 1. A rendelet április 30-ával lépett hatályba.

⁴⁰ KN-1939-1944-X-370.

⁴¹ Uo., 378.

Gróf Károlyi Viktor földbirtokos, előbb kormánypárti, majd Magyar Megújulás Pártjának (Imrédy Bélához csatlakozott szakadár jobboldali, nácibarát képviselőket tömörítő párt) képviselője is azt kifogásolta, hogy a törvényjavaslat nem foglalkozik a házasságon kívüli nemi kapcsolatokkal. A nyilasok tapsviharját kiváltva követelte, legyen itt is úgy, mint Németországban. Károlyi külön javaslatot terjesztett be: „Meggyőződésem, hogy az a férfi vagy nő, aki zsidóval keveredik, elveszett a nép számára, sőt továbbmegyek, gyermekeiben ellensége is lesz annak.”⁴² Javaslatára alapján logikus lett volna, ha a fajgyalázó nem zsidó férfit is fegyház fenyegette volna.

Serényit kizárólag a házasságon kívüli „fajgyalázás” érdekelte: „...zsidó egyáltalában nem megy cselédlánynak, ellenben Budapesten legalább hatvanezer zsidó van, aki magyar cselédleányt tart.” Talán már nem is emlékezett arra, hogy 1940 tavaszán még százezerre becsülte a keresztény cselédet tartó zsidók számát. Majd ismét hosszan értekezett arról, hogy a zsidó munkaadók „a velük bármilyen munkaviszonyba kerülő magyar nőnek nemcsak a munkáját, hanem a testét is szabad prédának tekintik”.⁴³

Dr. Szögi Géza ügyvéd, nyilas képviselő figyelmeztette képviselőtársait: ha megtiltják a „vegyes házasságokat”, akkor lesznek olyan magyar emberek, akik esetleg áttérnek a zsidó hitfelekezetre. Javasolta, hogy a törvényjavaslatba iktassanak be egy részt, amely ezeket az áttéréseket megtiltja.⁴⁴

⁴² Uo., 397.

⁴³ Uo., 398.

⁴⁴ Uo., 402–403.

Gróf Festetics Domonkos földbirtokos 1935-ben még kormánypártiként került be a Képviselőházba, majd hamarosan az egyik leghangosabb szélsőjobboldali, nemzetiszocialista lett. Felszólalásában azt fejtegette, hogy zsidók és keresztények között kizárólag érdekházasságok lehetségesek, szerelem nem.⁴⁵

Eitner Ákos nyilas képviselő volt az egyetlen, aki a cigány-magyar vérkeveredést is meg akarta gátolni: „...miután rengeteg népbetegség hordozói a cigányok... igenis a legdrasztikusabb eszközökkel kellene megakadályozni ezeknél a cigány egyedeknél akár az egymás közötti, akár a mi fajtánkkal kapcsolatos érintkezést. Ma rendelkezésre állanak különböző modern eljárások a sterilizációs eljárások terén, vagy pedig a legdrasztikusabb ókori eljárás, a kasztrálás. Amikor fajtánkról van szó, nem lehetünk annyira finomak, emberiesek és gyengédek!” A cigányokat ki akarta irtani, a zsidóktól rettegett is: „A zsidóság részéről elkövetett házasságon kívüli vérrontás sokkal érzékenyebben sújtja a magyarságot, és sokkal veszélyesebb a magyarságra nézve, mint a vérrontás, amelyet a zsidóság házasság útján követ el. Számítani lehet arra, hogy a zsidók és nemzsidók között megakadályozandó házasság miatt a zsidó, fajiságából eredő ördögi bosszúszomjában még mohóbban veti rá magát fajtánk leányaira, hogy azokat vérevel fertőzze... Súlyos felelősség terhelné a kormányzatot, ha a törvényjavaslaton nem eszközölné olyan módosítást a zsidók által házasságon kívül elkövetett vérfertőző gaztettek büntetésére, amely elvonná a zsidók kedvét attól, hogy népüktől

⁴⁵ Uo., 412. (1941. július 2.).

rabolt ártatlan lányokon elégítsék ki durva állati ösztöneiket. Ezen a téren nem lehet a pénz- vagy börtönbüntetéssel célt érni; olyan büntetést kell megszabni, hogy többé ne álljon módjában a zsidónak megismételni ezt a gaztettét, ezt műtéti beavatkozással lehetséges megcsinálni! Ne áltassuk magunkat hamis emberiséssel. Fajtánk érdekében, annak megvédése érdekében minden eszköz jó, csak célt érjünk vele.”⁴⁶

Mintha a *Mein Kampf* egyik része köszönné itt vissza. Hitler hajdanán ugyanezt a gondolatot így fogalmazta meg: „A fekete hajú zsidó kölyök órák hosszat tobzódik örömeiben, ha a népüktől rabolt gyanútlan leányt vérével fertőzheti. Minden eszközzel azon van, hogy a leigázandó nép faji alapjait tönkre tegye. Amint maga gyalázza meg tervszerűen az idegen nép asszonyait és leányait, éppen úgy nem riad vissza attól sem, hogy mások számára nyissa meg idegen népek faji korlátjait. Zsidók voltak azok, akik a négereket a Rajna partjára hozták azzal a határozott célkitűzéssel, hogy az ebből folyó vérfertőzés tönkre tegye a gyűlölt fehér fajt, letaszítsa kulturális és politikai magaslatáról, és önmagát tegye e faj urává.”⁴⁷ Hány gyanútlan leányt, pláne már az élete során némi szexuális tapasztalatra szert tett nőt vagy asszonyt sikerült elborzasztania Hitlernek azzal, hogy a fekete hajú zsidó kölyök akár „órák hosszat” képesek az örömben tobzódni...

Radocsay László igazságügy-miniszter a képviselőházi vita végén

⁴⁶ Uo., 416.

⁴⁷ *Hitler Adolf*: Harcom. I. k. Nép és faj c. fejezet, 271. <https://nemzeti.net/contents/library/01-HARCOMSS.pdf> (letöltve 2020. október 7.).

ügyetlenül védekezett: „...kétségtelen, hogy elsősorban és sürgősen a zsidók és nemzsidók közötti házasságkötés folytán való vérkeveredés eltiltására kell gondolnunk. Miért, t. Képviselőház? Ha ez a vérkeveredés házasságon kívül történik, nem mondom, hogy ez jó, sőt azt sem mondom, hogy nem kell ezt is szabályozni, de mégis, ha házasságon kívül történik a vérkeveredés, annak sokkal kisebb befolyása van a nemzeti lélek alakítására, mint a zsidók és nemzsidók közötti házasság folytán való vérkeveredésnek.” Ugyanakkor elhárította, hogy akár a női házi alkalmazottak, akár a házasságon kívüli nemi kapcsolatok kérdését bevegék a törvényjavaslatba, ilyen tartalmú módosítást a Felsőház elé terjesztett szövegbe nem iktattak.⁴⁸

A Felsőházban Meskó Zoltán is a házasságon kívüli nemi „érintkezést” és a törvénytelen gyerekek nagy számát hozta elő. Mint vitathatatlan szaktekintélyre hivatkozott Kovács Alajosra: „Kereken negyvenezer törvénytelen gyermek születik évenként ebben az országban. Ebből a statisztika – mert hiszen Kovács Alajos adatai csak megbízhatóak – 60–70 százalék félvért állapít meg. Természetesen ebben a tekintetben a városok járnak elől, s magától értetődően Budapest az első. Kívánatos volna a háztartási alkalmazottakra nézve törvényesen szabályozni azt, hogy 40 éven aluli keresztény háztartási alkalmazott csak kereszténynél szolgálhat.”⁴⁹ Meskó is, mint arra fentebb már utaltunk, jogtalanul hivatkozott ebben a kérdésben Kovácsra: a törvénytelen gyerekek éppen azért vol-

⁴⁸ KN-1939-1944-X-426. (1941. július 2.).

⁴⁹ FN-1939-1944-II-282. (1941. július 18.).

tak „törvénytelenek”, mert apjukról nem készült adatfelvétel.⁵⁰

A törvényjavaslatot támogató képviselők nem hangoztatták, hogy esetleg a nem zsidó háziúr, a sarki fűszeres fia vagy egy kiskatona is lehet egy-egy cselédlány törvénytelen gyerekének az apja. Azzal sem foglalkoztak a cselédlányokat védeni akarók, hogy ha a hatalmi helyzet teszi lehetővé, sőt, gyakorlatilag elkerülhetlenné, hogy a szegény ártatlan falusi lányokat a (nagy)városban a munkaadója magáévá tegye, teherbe ejtse, akkor a keresztény munkaadótól is valahogy védeni kellene őket.

Serédi Jusztinián hercegprímás elvi alapon utasította el a törvényjavaslatot, mert az beleszól a katolikus egyház által is szentnek tartott házasságkötés ügyébe. Az olasz példára hivatkozott, ahol szabad volt a megkeresztelt zsidónak legalább egyházi házasságot kötni, ha polgárit nem is.⁵¹ A törvényjavaslatot szintén elvi alapon elutasító Ravasz László református püspök megjegyezte: „A javaslat alapján magyar ember házasságot köthet hottentotával, négerrel, cigánnyal, bárkivel, egyedül zsidóval nem.”⁵² Azt Ravasz püspök nem tette hozzá, bár valószínűleg ő is jól tudta, hogy az 1935-ös nürnbergi fajvédelmi törvény végrehajtási utasítása a cigányokkal, négerekkel és ezek „korcsaival” is tilalmazta, büntette az árja férfiak szexuális kapcsolatát. Ezt jól tudta dr. Orsós Ferenc, Európa-hírű kórboncnok, az Orvosi Kamara elnöke is (1943-ban a katyáni tömegsírokat feltáró „nemzetközi” orvostudományi bizottság

tagja lesz), aki vitába szállt Ravasz Lászlóval. „Nemzetiségeink külön faj, tehát ez a törvény, a fajvédelmi törvény sohasem terjeszthető ki Magyarországon a zsidókon és a cigányokon kívül egyéb néprétegekre, mert azok ugyanahhoz a fajhoz tartoznak, mint a magyarok.” Javasolta, hogy a németek példáját kövessük ezen a téren is, vegyék be a törvénybe a cigány-magyar vegyes házasság tilalmát.⁵³ A Felsőház még csak megvitatni sem volt hajlandó javaslatát, ahogy a Képviselőházban sem keltett figyelmet Eitner Ákos, aki a cigányokat kiirtani-kasztrálni akarta. A felsőházi vitában sem a házicselédek „védelme”, sem a zsidók és keresztények közötti házasságon kívüli nemi kapcsolat büntetése nem került szóba. Az utóbbit szinte csak „becsúszatták” a törvényjavaslat végső szövegébe (ez lett a 15. §). Nem hívtak össze új képviselőházi ülést, ezt báró Prónay György az első és második zsidótörvény bírálója élesen kifogásolta.⁵⁴

Dr. Balogh Jenő büntetőjogász, egyetemi tanár, az MTA főtitkára, a dunántúli református egyházkerület főgondnoka tárta fel az „igazságot”. „Ami a beillesztés kérdését illeti, összefüggésben áll az új felvett 15. § tartalma a [zsidó-keresztény házasságkötés tilalmát kimondó] 9. § egyes bekezdéseivel... mindegyiknél zsidónak házasságon kívüli viszonyáról van szó. Ez volt a kapcsolat, amely miatt az egyeztető bizottság 24 tagú albizottságának túlnyomó nagy többsége igen erélyesen és nyomatékosan kívánta az új szakasz felvételét. A Felsőház igazságügyi és közjogi bizottságának, vala-

⁵⁰ Lásd a 35. sz. jegyzetet! (1941. július 18.)

⁵¹ FN-1939-1944-II-286.

⁵² Uo., 290.

⁵³ Uo., 297.

⁵⁴ Uo., 309. (1941. július 24.)

mint a t. Képviselőház igazságügyi és közjogi bizottságának kiküldött tagjai, összesen 150-en jelen voltak tegnap az egyeztető bizottságnak itt ebben az ülésteremben... hogyha a két Ház két bizottságának, mindkét közjogi és mindkét igazságügyi bizottságának ugyanazok a tagjai nem is szólalhattak fel... ehhez az újonnan szövegezett szakaszhoz a két Ház bizottságaiban, de teljes mértékben módjukban volt kifejezni aggodalmaikat, vagy megtenni a szakasz szövegezésére vonatkozó megjegyzéseiket...”⁵⁵

Az 1941. évi XV. tc. 15. paragrafus a következő lett:

„15. § Vétséget követ el és három évig terjedhető fogházzal, hivatalvesztéssel és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésével büntetendő az a zsidó,

aki magyar honos tisztességes nemzsidó nővel házasságon kívül nemileg közösül, vagy

aki magyar honos tisztességes nemzsidó nőt házasságon kívüli nemi közösülés céljára a maga vagy más zsidó részére megszerez, vagy megszerezni törekszik.

A cselekmény büntett, és büntetése öt évig terjedhető börtön, hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztése, ha a tettes

1. a cselekményt csalárdsággal, erőszakkal vagy fenyegetéssel követte el,

2. a cselekményt hozzátartozója ellen vagy nevelés, tanítás vagy felügyelet végett reábizott vagy neki alárendelt személy ellen követte el,

3. a cselekményt akkor követte el, amidőn a nő életének huszonegyedik évét még nem töltötte be,

4. a cselekményt annak ellenére kö-

vette el, hogy ilyen vétség miatt megbüntették, és büntetésének kiállása óta tíz év még nem telt el.”

Összegzés

Mindezek alapján válaszolni tudunk a bevezetőben felvetett kérdésre: A magyar fajvédő törvényhozók nem követték a náci példáját, a nem zsidó férfit is kivették a „vétkezők”, büntethetők közül. Nem tiltották el a zsidókat attól, hogy a háztartásukban nem zsidó cselédlányokat alkalmazzanak. Ebben a kérdésben a gazdasági racionalitás a fajvédő indulatnál erősebb volt: a politikai vezetés tartott attól, hogy több ezer cselédlány válik munkanélkülivé. A fajvédők főleg attól féltek, hogy a zsidó férfiak a náluk szolgáló cselédlányokat, munkáslányokat, gépíró-nőket megbecstelenítik, sőt teherbe ejtik. A vitában sűrűn (és tévesen) idézett Kovács Alajos szerint is Budapesten évente kevesebb mint kétszáz keresztény nő (egy részük ráadásul nyilván nem cselédlány volt) szült „félvér” törvénytelen gyereket. Ha a zsidó férfi nem ismerte el az apaságot, a törvénytelen gyermek automatikusan az anya vallását kapta. Ha nem zsidó férfi zsidó nővel folytatott „fajgyalázó” kapcsolatából születik törvénytelen gyerek, az árja apának is elég letagadnia, hogy tőle van a gyerek. Ezzel két legyet ütöttek egy csapásra: büntetlenül létesíthettek zsidó nővel szexuális kapcsolatot, és nem nőtt a „félvérek” száma, legalábbis papíron, hiszen az anya vallását írták be a hivatalos iratokba. Az igazi antiszemita pedig azért küzdöttek, hogy a zsidókat, a „félvéreket” és a „fattyaikat” is, távolítsák el az országból, és ha lehet, az életből is.